

Konstytucja Federalna Konfederacji Szwajcarskiej

Tytuł 5

Władze Federalne

Rozdział 1

Ogólne postanowienia

Artykuł 143 Wybieralność

Prawo wybieralności do Rady Narodowej, do Rady Federalnej i do Sądu Federalnego mają wszyscy uprawnieni do głosowania.

Artykuł 144 Niepołączalność

1. Członkowie Rady Narodowej, Rady Kantonów, Rady Federalnej oraz sędziowie Sądu Federalnego nie mogą równocześnie wchodzić w skład żadnego innego organu.

2. Członkowie Rady Federalnej i sędziowie Sądu Federalnego zatrudnieni w pełnym wymiarze nie mogą piastować żadnego innego urzędu w Federacji lub kantonie i nie mogą wykonywać żadnej innej działalności zarobkowej.

3. Ustawa może przewidywać dalsze przypadki niepołączalności.

Artykuł 145 Kadencja

Członkowie Rady Narodowej i Rady Federalnej oraz kanclerz federalny są wybierani na cztery lata. Kadencja sędziów Sądu Federalnego wynosi sześć lat.

Artykuł 146 Odpowiedzialność państwa

Federacja odpowiada za szkody, które jej organy bezprawnie wyrządziły podczas wykonywania swoich czynności urzędowych.

Artykuł 147 Procedura konsultacyjna

Przy przygotowywaniu ważniejszych aktów normatywnych i innych projektów o dużej doniosłości oraz ważniejszych umów międzynarodowych zaprasza się do zajęcia stanowiska kantony, partie polityczne oraz zainteresowane środowiska.

Rozdział 2

Zgromadzenie Federalne

Oddział 1

Organizacja

Artykuł 148 Pozycja prawna

1. Zgromadzenie Federalne, z zastrzeżeniem praw narodu i kantonów, sprawuje najwyższą władzę w Federacji.

2. Zgromadzenie Federalne składa się z dwóch izb, Rady Narodowej i Rady Kantonów; obie izby są równorzędne.

Artykuł 149 Skład i wybory Rady Narodowej

1. Rada Narodowa składa się z 200 deputowanych narodu.

2. Deputowanych wybiera naród w wyborach bezpośrednich na zasadzie proporcjonalności. Co cztery lata cały skład ulega odnowieniu.

3. Każdy kanton tworzy okręg wyborczy.

4. Mandaty są rozdzielone na kantony według liczby ludności. Każdy kanton ma co najmniej jeden mandat.

Artykuł 150 Skład i wybory Rady Kantonów

1. Rada Kantonów składa się z 46 deputowanych kantonów.

2. Kantony Obwalden, Nidwalden, Bazylea-miasto, Bazylea-okręg, Appenzell-Ausserrhoden i Appenzell-Innerrhoden wybierają po jednym deputowanym; pozostałe kantony wybierają po dwóch deputowanych.

3. Kantony regulują tryb wyboru ich deputowanych do Rady Kantonów.

Artykuł 151 Sesje

1. Rady zbierają się regularnie na sesjach. Ustawa określa zwoływanie sesji.

2. Jedna czwarta deputowanych do izby lub Rada Federalna mogą żądać zwołania izb na sesję nadzwyczajną.

Artykuł 152 Przewodnictwo

Każda rada wybiera ze swego grona na okres jednego roku przewodniczącego i pierwszego wiceprzewodniczącego oraz drugiego wiceprzewodniczącego. Ponowny wybór na kolejny rok jest wykluczony.

Artykuł 153 Komisje parlamentarne

1. Każda rada wyznacza ze swego grona komisje.

2. Ustawa może przewidywać wspólne komisje.

3. Ustawa może przekazać komisjom poszczególne kompetencje, o ile nie mają one prawotwórczego charakteru.

4. Komisjom przy wypełnianiu ich zadań przysługuje prawo do informacji, prawo wglądu i uprawnienia śledcze. Ich zakres określa ustawa.

Artykuł 154 Frakcje

Członkowie Zgromadzenia Federalnego mogą tworzyć frakcje.

Artykuł 155 Służby parlamentarne

Zgromadzenie Federalne zarządza służbami parlamentarnymi. Może ono wzywać do pomocy służby administracji federalnej. Szczegóły określa ustawa.

Oddział 2

Postępowanie

Artykuł 156 Oddzielne obrady

1. Rada Narodowa i Rada Kantonów obradują oddzielnie.

2. Dla uchwał Zgromadzenia Federalnego konieczna jest zgoda obu rad.

Artykuł 157 Wspólne obrady

1. Rada Narodowa i Rada Kantonów obradują wspólnie jako Zjednoczone Zgromadzenie Federalne pod przewodnictwem przewodniczącego Rady Narodowej, aby:

a. przeprowadzić wybory;

b. rozstrzygać spory kompetencyjne między najwyższymi organami federalnymi;

c. stosować prawo łaski.

2. Zjednoczone Zgromadzenie Federalne zbiera się poza tym w szczególnych okolicznościach i dla przyjęcia oświadczeń Rady Federalnej.

Artykuł 158 Jawność posiedzeń

Posiedzenia rad są jawne. Ustawa może przewidzieć wyjątki.

Artykuł 159 Zdolność do prowadzenia obrad i wymagana większość

1. Rady mogą ważnie obradować, jeżeli obecna jest większość ich członków.

2. W obydwu radach i w Zjednoczonym Zgromadzeniu Federalnym rozstrzyga większość głosujących.

3. Zgody większości członków każdej z rad wymaga jednak:

a. uznanie ustaw federalnych za pilne;

b. przyjęcie uchwały o subwencjach oraz zobowiązaniach kredytowych i wysokości płatności pociągających za sobą nowe jednorazowe wydatki o wysokości ponad 20 mln. franków lub nowe okresowe wydatki o ponad 2 mln. franków.

4. Zgromadzenie Federalne może, w drodze rozporządzenia, dostosować te limity do wzrostu cen.

Artykuł 160 Prawo inicjatywy i zgłaszania wniosków

1. Każdemu członkowi rady, każdej frakcji, każdej komisji parlamentarnej i każdemu kantonowi przysługuje prawo przedstawiania inicjatyw Zgromadzeniu Federalnemu.

2. Członkowie rad i Rada Federalna mają prawo zgłaszania wniosków w sprawach będących przedmiotem obrad.

Artykuł 161 Zakaz mandatu imperatywnego

1. Członkowie Zgromadzenia Federalnego głosują bez instrukcji.
2. Ujawniają oni swoje związki z grupami interesów.

Artykuł 162 Immunitet

1. Członkowie Zgromadzenia Federalnego i Rady Federalnej oraz kanclerz federalny nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności prawnej za swoje wypowiedzi w radach i w ich organach.

2. Ustawa może przewidywać dalsze rodzaje immunitetu i rozszerzyć go na dalsze osoby.

Oddział 3

Kompetencje

Artykuł 163 Forma aktów wydawanych przez Zgromadzenie Federalne

1. Zgromadzenie Federalne wydaje akty prawotwórcze w formie ustaw federalnych lub rozporządzeń.

2. Pozostałe akty są wydawane w formie uchwały federalnej; uchwałą federalną, która nie podlega referendum, oznacza się jako zwykłą uchwałą federalną.

Artykuł 164 Ustawodawstwo

1. Wszystkie ważne przepisy ustanawiające prawo należy wydawać w formie ustawy federalnej. Do tej kategorii należą w szczególności przepisy podstawowe dotyczące:

- a. wykonywania praw politycznych;
- b. ograniczenia praw konstytucyjnych;
- c. praw i obowiązków osób;
- d. kręgu zobowiązanych do płacenia podatków oraz przedmiotu i wymiaru podatków;
- e. zadań i świadczeń Federacji;
- f. obowiązków kantonów w zakresie wdrażania i wykonywania prawa federalnego;
- g. organizacji i postępowania przed władzami federalnymi.

2. Kompetencje prawotwórcze mogą być przekazane na podstawie ustawy federalnej, o ile nie jest to wykluczone przez Konstytucję Federalną.

Artykuł 165 Ustawodawstwo w sprawach pilnych

1. Ustawa federalna, której wejście w życie nie cierpi zwłoki, może być większością głosów każdej rady uznana za pilną i wprowadzona natychmiast w życie. Należy określić termin jej obowiązywania.

2. W przypadku zgłoszenia żądania poddania pod referendum ustawy federalnej uznanej za pilną, traci ona moc prawną po roku od jej przyjęcia przez Zgromadzenie Federalne, jeżeli w tym czasie nie zostanie przyjęta przez naród.

3. Ustawa federalna uznana za pilną, która nie ma podstawy w Konstytucji, traci moc po roku od jej przyjęcia przez Zgromadzenie Federalne, jeżeli w tym czasie nie zostanie przyjęta przez naród i kantony. Należy określić termin, do którego obowiązuje.

4. Ustawa federalna uznana za pilną, która nie zostanie przyjęta w referendum, nie może zostać ponowiona.

Artykuł 166 Stosunki z zagranicą i umowy międzynarodowe

1. Zgromadzenie Federalne uczestniczy w kształtowaniu polityki zagranicznej i nadzoruje stosunki z zagranicą.

2. Wyraża ono zgodę na umowy międzynarodowe; wyłączone są umowy, dla których zawarcia właściwa jest Rada Federalna, na podstawie ustawy lub umowy międzynarodowej.

Artykuł 167 Finanse

Zgromadzenie Federalne uchwała wydatki Federacji, ustala preliminarz i zatwierdza sprawozdanie finansowe państwa.

Artykuł 168 Wybory

1. Zgromadzenie Federalne wybiera członków Rady Federalnej, Kanclerza Federalnego, sędziów Sądu Federalnego i generała [1].

2. Ustawa może upoważnić Zgromadzenie Federalne do przeprowadzenia lub zatwierdzenia innych wyborów.

Artykuł 169 Zwierzchni nadzór

1. Zgromadzenie Federalne wykonuje zwierzchni nadzór nad Radą Federalną i administracją federalną, sądami federalnymi i innymi podmiotami, którym powierzono realizację zadań Federacji.

2. Wobec przewidzianych przez ustawę specjalnych przedstawicieli komisji nadzorujących nie skutkuje żaden obowiązek dochowania tajemnicy.

Artykuł 170 Badanie skuteczności

Zgromadzenie Federalne troszczy się o badanie skuteczności środków podejmowanych przez Federację.

Artykuł 171 Zlecenia dla Rady Federalnej

Zgromadzenie Federalne może zlecać zadania Radzie Federalnej. Ustawa określi szczegóły, a zwłaszcza środki, za pomocą których Zgromadzenie Federalne może wpływać na sprawy z zakresu właściwości Rady Federalnej.

Artykuł 172 Stosunki między Federacją a kantonami

1. Zgromadzenie Federalne sprawuje pieczę nad stosunkami między Federacją a kantonami.

2. Udziela ona gwarancji dla konstytucji kantonów.

3. Wyraża ona zgodę na zawarcie przez kantony umów między sobą i z zagranicą, jeżeli Rada Federalna lub inny kanton wniesie sprzeciw.

Artykuł 173 Dalsze zadania i uprawnienia

1. Zgromadzenie Federalne ma ponadto następujące zadania i uprawnienia:

a. podejmuje środki dla ochrony bezpieczeństwa zewnętrznego, niezawisłości i neutralności Szwajcarii;

b. podejmuje środki dla ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego;

c. jeżeli wymagają tego sytuacje nadzwyczajne, dla realizacji zadań wymienionych w pkt a i b może wydawać rozporządzenia lub zwykłe uchwały federalne;

d. zarządza pełnienie służby czynnej i mobilizuje w tym celu armię lub jej część;

e. podejmuje środki na realizację prawa federalnego;

f. rozstrzyga o ważności inicjatyw ludowych, które doszły do skutku;

g. współdziała w planowaniu ważnych czynności państwa;

h. rozstrzyga o aktach indywidualnych, o ile federalna ustawa wyraźnie to przewiduje;

i. rozstrzyga konflikty kompetencyjne między naczelnymi organami federalnymi;

k. rozstrzyga w sprawach ułaskawień i amnestii.

2. Zgromadzenie Federalne zajmuje się poza tym sprawami, które należą do kompetencji Federacji i nie zostały przekazane innym organom.

3. Ustawa może przekazać Zgromadzeniu Federalnemu dalsze zadania i uprawnienia.

Rozdział 3

Rada Federalna i administracja federalna

Oddział 1

Organizacja i postępowanie

Artykuł 174 Rada Federalna

Rada Federalna jest najwyższą władzą rządzącą i wykonawczą Federacji.

Artykuł 175 Skład i wybory

1. Rada Federalna składa się z siedmiu członków.

2. Członków Rady Federalnej wybiera Zgromadzenie Federalne po każdym całkowitym odnowieniu Rady Narodowej.

3. Z jednego kantonu nie może być wybrany więcej niż jeden członek Rady Federalnej.

Artykuł 176 Przewodnictwo

1. Prezydent Federacji przewodniczy Radzie Federalnej.

2. Prezydenta Federacji oraz wiceprezydenta Federacji wybiera Zgromadzenie Federalne spośród członków Rady Federalnej na okres jednego roku.

3. Wykluczony jest ponowny wybór na kolejny rok. Prezydent Federacji nie może być

wybrany na wiceprezydenta na kolejny rok.

Artykuł 177 Zasada kolegialności i departamentalności

1. Rada Federalna decyduje kolegialnie.
2. Sprawy Rady Federalnej w celu ich przygotowania i wykonania rozdziela się według departamentów na poszczególnych jej członków.
3. Departamentom i podległym im jednostkom administracyjnym przekazuje się sprawy do samodzielnego załatwienia; muszą być przy tym zagwarantowane odwoławcze środki prawne.

Artykuł 178 Administracja federalna

1. Rada Federalna kieruje administracją federalną. Dba o odpowiednią organizację i celową realizację zadań.
2. Administracja federalna dzieli się na departamenty; każdym departamentem kieruje członek Rady Federalnej.
3. Zadania administracji mogą być na podstawie ustawy przenoszone na organizacje i osoby prawa publicznego lub prywatnego spoza administracji federalnej.

Artykuł 179 Kancelaria Federalna

Kancelaria Federalna jest ogólną placówką sztabową Rady Federalnej [2]. Jest ona kierowana przez Kanclerza Federalnego.

Oddział 2

Kompetencje

Artykuł 180 Polityka rządu

1. Rada Federalna określa cele i środki swojej polityki rządowej. Planuje i koordynuje działalność państwową.
2. Obszernie i w odpowiednim czasie informuje ona opinię publiczną o swojej działalności, o ile przeważające interesy publiczne lub prywatne nie stoją temu na przeszkodzie.

Artykuł 181 Prawo inicjatywy

Rada Federalna przedstawia Zgromadzeniu Federalnemu projekty aktów normatywnych.

Artykuł 182 Stanowienie prawa i wykonywanie

1. Rada Federalna wydaje przepisy stanowiące prawo w formie rozporządzeń, o ile jest do tego upoważniona przez Konstytucję lub ustawę.
2. Zajmuje się ona wykonywaniem ustaw, uchwał Zgromadzenia Federalnego oraz wyroków organów sądowych Federacji.

Artykuł 183 Finanse

1. Rada Federalna opracowuje plan finansowy, projektuje preliminarz i sporządza sprawozdanie rachunkowe państwa.
2. Dba ona o zgodne z przepisami wykonywanie budżetu.

Artykuł 184 Stosunki z zagranicą

1. Rada Federalna zajmuje się sprawami zagranicznymi z zachowaniem prawa współdziałania Zgromadzenia Federalnego; reprezentuje Szwajcarię na zewnątrz.
2. Podpisuje umowy i je ratyfikuje. Przedstawia je Zgromadzeniu Federalnemu dla wyrażenia zgody.
3. O ile obrona interesów kraju tego wymaga, Rada Federalna może wydawać rozporządzenia i zarządzenia. Rozporządzenia wymagają określenia terminu ich obowiązywania.

Artykuł 185 Bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne

1. Rada Federalna podejmuje środki dla zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznego, niezawisłości i neutralności Szwajcarii.
2. Podejmuje ona środki dla ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.
3. Może ona, bezpośrednio opierając się na tym przepisie, wydawać rozporządzenia i zarządzenia dla zapobieżenia występującym lub bezpośrednio grożącym poważnym zakłóceniom porządku publicznego albo bezpieczeństwu wewnętrznemu lub zewnętrznemu. Tego rodzaju rozporządzenia wymagają określenia terminu ich obowiązywania.

4. W pilnych przypadkach może ona ogłaszać mobilizację armii. Jeżeli mobilizacja dotyczy więcej niż 4 000 żołnierzy do pełnienia służby czynnej lub powołanie trwa dłużej niż trzy tygodnie, należy bezzwłocznie zwołać Zgromadzenie Federalne.

Artykuł 186 Stosunki między Federacją i kantonami

1. Rada Federalna troszczy się o pielęgnowanie stosunków Federacji z kantonami i współpracuje z nimi.

2. Zatwierdza ona akty normatywne kantonów, których wprowadzenia wymaga prawo federalne.

3. Może ona zgłaszać sprzeciw wobec umów między kantonami lub kantonów z zagranicą.

4. Czuwa ona nad przestrzeganiem prawa federalnego, jak i konstytucji kantonów oraz umów kantonów i podejmuje niezbędne środki.

Artykuł 187 Dalsze zadania i uprawnienia

1. Rada Federalna ma ponadto następujące zadania i uprawnienia:

a. nadzoruje federalną administrację i inne podmioty wykonujące zadania Federacji;

b. składa regularnie Zgromadzeniu Federalnemu sprawozdanie ze swoich czynności oraz o stanie państwa;

c. przeprowadza czynności związane z powołaniem lub wyborami, jeżeli nie przysługują to innym organom;

d. rozpatruje skargi, o ile przewiduje to ustawa.

2. Ustawa może powierzyć Radzie Federalnej dalsze zadania i uprawnienia.

Rozdział 4

Sąd Federalny

Artykuł 188 Pozycja prawna

1. Sąd Federalny jest najwyższą władzą wymiaru sprawiedliwości Federacji.

2. Ustawa określa organizację i postępowanie.

3. Sąd Federalny powołuje swoją administrację.

4. Przy wyborze sędziów Sądu Federalnego Zgromadzenie Federalne uwzględnia reprezentację języków urzędowych.

Artykuł 189 Sądownictwo konstytucyjne

1. Sąd Federalny rozpoznaje:

a. skargi na naruszenie praw konstytucyjnych;

b. skargi na naruszenie autonomii gmin i innych gwarancji kantonów na korzyść korporacji prawa publicznego;

c. skargi na naruszenie umów międzynarodowych lub umów kantonów;

d. publicznoprawne spory między Federacją a kantonami lub między kantonami.

2. Ustawa może przekazać innym władzom federalnym rozstrzyganie określonych spraw.

Artykuł 190 Sądownictwo cywilne, karne i administracyjne

1. Ustawa określa właściwość Sądu Federalnego w sprawach cywilnych, karnych i administracyjnych oraz w innych dziedzinach prawa.

2. Kantony mogą przekazać Sądowi Federalnemu, za zgodą Zgromadzenia Federalnego, rozstrzyganie sporów z zakresu kantonalnego prawa administracyjnego.

Artykuł 191 Miarodajne prawo

Ustawy federalne i prawo międzynarodowe są miarodajne dla Sądu Federalnego oraz innych władz stosujących prawo.

Tytuł 6

Zmiana Konstytucji Federalnej i przepisy przejściowe

Rozdział 1

Zmiana

Artykuł 192 Zasada

1. Konstytucja Federalna może być w każdym czasie całkowicie lub częściowo zmieniona.

2. Jeżeli Konstytucja Federalna lub oparte na niej ustawodawstwo nie stanowi inaczej, zmiana następuje na drodze ustawodawczej.

Artykuł 193 Zmiana całkowita

1. Zmiana całkowita Konstytucji Federalnej może zostać zaproponowana przez naród lub przez każdą z rad albo zostać uchwalona przez Zgromadzenie Federalne.

2. Jeżeli inicjatywa pochodzi od narodu lub gdy obie rady nie są jednomyślne, naród rozstrzyga o przeprowadzeniu zmiany całkowitej.

3. Jeżeli naród opowie się za zmianą całkowitą, obie rady zostają wybrane na nowo.

4. Nie mogą zostać przy tym naruszone obowiązujące postanowienia prawa międzynarodowego.

Artykuł 194 Zmiana częściowa

1. Zmianę częściową Konstytucji Federalnej może inicjować naród lub może ona zostać uchwalona przez Zgromadzenie Federalne.

2. Zmiana częściowa musi zachować jedność materii i nie może naruszać obowiązujących postanowień prawa międzynarodowego.

3. Inicjatywa ludowa w sprawie zmiany częściowej musi ponadto zachować jedność formy.

Artykuł 195 Wejście w życie

Całkowicie lub częściowo zmieniona Konstytucja Federalna wchodzi w życie po jej przyjęciu przez naród i kantony.

Rozdział 2

Przepisy przejściowe

Artykuł 196

1. *Przepis przejściowy do art. 84 (Ruch tranzytowy przez Alpy)*

Przemieszczenie tranzytowego ruchu towarowego na szyny musi zostać zakończone w ciągu 10 lat od przyjęcia inicjatywy ludowej w sprawie ochrony regionów alpejskich przed ruchem tranzytowym.

2. *Przepis przejściowy do art. 85 (Zryczałtowana opłata od samochodów ciężarowych)*

1. Federacja pobiera roczną opłatę za korzystanie z dróg otwartych dla ogólnego ruchu od krajowych i zagranicznych pojazdów samochodowych i przyczep o wadze łącznej ponad 3,5 t.

2. Opłata ta wynosi:

a. od samochodów ciężarowych i siodełkowych o wadze

- ponad 3,5 do 12 t 650 franków

- ponad 12 do 18 t 2.000 franków

- ponad 18 do 26 t. 3 000 franków

- ponad 26 t. 4 000 franków

b. od przyczep o wadze

- ponad 3,5 do 8 t 650 franków

- ponad 8 do 10 t 1 500 franków

- ponad 10 t 2 000 franków

c. od autokarów 650 franków

3. Ustawa federalna może dostosowywać stawki opłat, o ile uzasadniają to koszty ruchu drogowego.

4. Rada Federalna może poza tym dostosować w drodze rozporządzenia kategorie taryf od 12 t według ust. 2 do każdorazowych zmian kategorii ciężaru w ustawie o ruchu drogowym.

5. Rada Federalna określa odpowiednio zróżnicowane stawki opłat od pojazdów samochodowych, które nie przez cały rok pozostają się w ruchu drogowym w Szwajcarii; uwzględnia przy tym koszty pobierania opłat.

6. Rada Federalna określa wykonanie. Może ona określić stawki w myśl ust. 2 dla szczególnych rodzajów pojazdów samochodowych, zwolnić od opłat określone pojazdy samochodowe lub wprowadzić szczególne regulacje, w szczególności za ruch pojazdów w obszarze granicznym. Przy tym pojazdy samochodowe zarejestrowane za granicą nie mogą być traktowane lepiej niż szwajcarskie. Rada Federalna może przewidzieć kary pieniężne za wykroczenia. Kantony pobierają opłaty od pojazdów samochodowych zarejestrowanych w

kraju.

7. W drodze ustawodawstwa może nastąpić całkowite lub częściowe zniesienie tych opłat.

8. Przepis niniejszy obowiązuje do czasu wejścia w życie ustawy o ruchu samochodów ciężarowych z dnia 19 grudnia 1997 r.

3. *Przepis przejściowy do art. 87 (Koleje żelazne i inne środki komunikacji)*

1. Wielkie plany budowy kolei obejmują nową kolejową alpejską magistralę tranzytową (NEAT), Kolej 2000, przyłączenie wschodniej i zachodniej Szwajcarii do wysoko wydajnej sieci europejskich kolei oraz poprawienie ochrony przed hałasem wzdłuż linii kolejowej aktywnymi i pasywnymi środkami.

2. W celu finansowania wszelkich projektów budowy kolei Rada Federalna może:

a. przeznaczyć cały dochód ze zryczałtowanych opłat od ruchu samochodów ciężarowych według art. 196 liczba 2, do czasu wejścia w życie opłat od samochodów ciężarowych zależnych od mocy lub zużycia według art. 85, i w tym celu zwiększyć stawki opłat maksymalnie do 100%;

b. przeznaczyć maksymalnie dwie trzecie dochodu z opłat zależnych od mocy lub zużycia samochodów ciężarowych według art. 85;

c. przeznaczyć środki pochodzące z opodatkowania materiałów pędnych na podstawie art. 86 ust. 3 lit. b, dla pokrycia 23 % ogólnych nakładów na linie bazowe NEAT;

d. pożyczyć z rynku kapitałowego, jednakże najwyżej 25 % ogólnych nakładów na NEAT, Kolej 2000 i przyłączenie wschodniej i zachodniej Szwajcarii do wysokowydajnej sieci europejskich kolei;

e. podnieść wszelkie stawki podatku od wartości dodanej (łącznie z dopłatą) o 0,1 punktu procentowego, ustalone w art. 196 pkt 14 oraz art. 130;

f. przewidzieć uzupełniające finansowanie przez osoby prywatne i organizacje międzynarodowe.

3. Finansowanie wszelkich projektów budowy kolei zgodnie z ust. 1 następuje za pośrednictwem funduszu podporządkowanego Federacji i prowadzącego własne rachunki. Środki pochodzące z wymienionych w ust. 2 opłat i podatków będą księgowane na rachunek finansowy Federacji i w tym samym roku wpłacone do funduszu. Federacja może zapewnić funduszowi zaliczki. Zgromadzenie Federalne wydaje regulamin funduszu w formie rozporządzenia.

4. Cztery wielkie projekty budowy kolei zgodnie z ust. 1 zostaną uchwalone w formie ustaw federalnych. Dla każdego wielkiego projektu jako całości trzeba wykazać potrzebę i zdolność wykonawczą. Przy projekcie NEAT poszczególne fazy budowy stanowią części składowe ustawy federalnej. Zgromadzenie Federalne zezwala na użycie niezbędnych środków z obowiązującymi kredytami. Rada Federalna zatwierdza etapy budowy i określa harmonogram prac.

5. Postanowienie niniejsze obowiązuje do czasu zakończenia budowy i finansowania (zwrotu udzielonych zaliczek) wspomnianych w ust. 1 wielkich planów budowy kolei.

4. *Przepis przejściowy do art. 90 (Energia jądrowa)*

Do 23 września 2000 r. nie będą udzielane żadne zezwolenia ogólne na budowę, uruchomienie lub prowadzenie nowych urządzeń do wytwarzania energii jądrowej.

5. *Przepis przejściowy do art. 95 (Działalność zarobkowa w gospodarce prywatnej)*

Do czasu wydania ustawy federalnej kantony są zobowiązane do wzajemnego uznawania świadectw ukończenia wykształcenia zawodowego.

6. *Przepis przejściowy do art. 102 (Zaopatrzenie kraju)*

1. Federacja zabezpiecza zaopatrzenie kraju w zboże na chleb i mąkę do wypieku.

2. Niniejsze postanowienie przejściowe pozostaje w mocy najdłużej do dnia 31 grudnia 2003 r.

7. *Przepis przejściowy do art. 103 (Polityka strukturalna)*

Kantony mogą nie dłużej niż w ciągu 10 lat od wejścia w życie konstytucji zachować istniejące regulacje, które w celu zapewnienia egzystencji znaczącej części określonych gałęzi przemysłu gastronomiczno-hotelowego, uzależniają otwieranie zakładów od zapotrzebowania.

8. *Przepis przejściowy do art. 106 (Gry hazardowe)*

1. Artykuł 106 wchodzi w życie wraz z wejściem w życie nowej ustawy federalnej o grach hazardowych i domach gry.

2. Do tego czasu obowiązują następujące postanowienia:

a. tworzenie i prowadzenie domów gry jest zabronione;

b. rządy kantonalne mogą zezwolić, z zachowaniem warunków podyktowanych dobrem publicznym, na prowadzenie tego rodzaju gier rozrywkowych, które do wiosny 1925 r. były normalnie w zwyczaju w kasynach, o ile w ocenie władz udzielających zezwolenia tego rodzaju działalność wydaje się konieczna do utrzymania lub rozwoju ruchu turystycznego z zagranicy i jest prowadzona przez powołane w tym celu przedsiębiorstwo. Kantony mogą jednak zakazać gier tego rodzaju.

c. Rada Federalna wyda rozporządzenie w sprawie ograniczeń podyktowanych dobrem publicznym. Stawka nie może przekroczyć 5 franków.

d. każde zezwolenie kantonalne podlega zatwierdzeniu przez Radę Federalną.

e. jedna czwarta dochodów brutto z gier rozrywkowych podlega odprowadzeniu do Federacji, która tę część bez potrącenia powinna przeznaczyć na swoje własne świadczenia dla ofiar szkód żywiołowych, jak i na ogólnoużyteczne instytucje opieki społecznej.

f. Federacja może podejmować odpowiednie środki także w odniesieniu do loterii.

9. *Przepis przejściowy do art. 110 ust. 3 (Święto federalne)*

1. Do czasu wejścia w życie zmienionego ustawodawstwa szczegóły określa Rada Federalna.

2. Dnia święta federalnego nie zalicza się do dni świątecznych według art. 18 ust. 2 prawa pracy.

10. *Przepis przejściowy do art. 112 (Ubezpieczenia na starość, dla wdów, wdowców i sierot oraz z powodu inwalidztwa)*

Dopóki federalne ubezpieczenia na starość, dla wdów, wdowców i sierot oraz z powodu inwalidztwa nie pokrywa potrzeb życiowych, Federacja przekazuje kantonom dotacje na finansowanie i świadczenia uzupełniające.

11. *Przepis przejściowy do art. 113 (Ubezpieczenie zawodowe)*

Ubezpieczeni, którzy należą do pokolenia wstępującego i na skutek tego nie będą rozporządzać pełnym okresem składkowym, powinni w zależności od ich dochodów w przeciągu 10 do 20 lat od wejścia w życie ustawy otrzymać ustawowo określone świadczenieminimalne.

12. *Przepis przejściowy do art. 126 (Zarządzanie finansami)*

1. Nadwyżki wydatków w budżecie Federacji należy ograniczać przez oszczędności, aż do uzyskania istotnego zrównowazenia budżetu.

2. W roku obrachunkowym 1999 deficyt nie może przekroczyć 5 miliardów franków, a w roku obrachunkowym 2000 - 2,5 miliarda franków; w roku obrachunkowym 2001 musi być zmniejszony do maksymalnie 2 % dochodów.

3. Jeżeli wymaga tego sytuacja gospodarcza, większość obu rad może przedłużyć najwyżej o dwa lata, w drodze rozporządzenia, terminy określone w ust. 2.

4. Zgromadzenie Federalne i Rada Federalna uwzględniają założenia, ustalone w ust. 2, przy przygotowywaniu preliminarza i wieloletniego planu finansowego oraz przy rozpatrywaniu wszelkich przedłożeń ze skutkami finansowymi.

5. Przy wykonywaniu preliminarza Rada Federalna wykorzystuje nadarzające się możliwości oszczędzania. W tym celu może zablokować już zaaprobowane zobowiązania płatnicze i kredytowe. Pozostają zachowane ustawowe roszczenia i świadczenia przyznane prawomocnie w konkretnych przypadkach.

6. Jeżeli założenia ustalone w ust. 2 nie osiągną celu, Rada Federalna ustali, jakie należności muszą być dodatkowo zablokowane. W tym celu:

a. postanawia o dodatkowych oszczędnościach w ramach swojej właściwości;

b. wnosi do Zgromadzenia Federalnego o dokonanie niezbędnych zmian w ustawach dla uzyskania dodatkowych oszczędności.

7. Rada Federalna oszacowuje ogólną kwotę dodatkowych oszczędności tak, aby założenia mogły być osiągnięte maksymalnie z dwuletnim opóźnieniem. Oszczędności powinny być poczynione zarówno przy świadczeniach na rzecz osób trzecich, jak i w zakresie federalnym.

8. Rady federalne postanowią o wnioskach Rady Federalnej na tej samej sesji i odpowiedni akt wprowadzą w życie zgodnie z art. 165 konstytucji; są one związane sumą projektowanych przez Radę Federalną oszczędności według ust. 6.

9. O ile nadwyżka wydatków w późniejszym roku obrachunkowym ponownie przekroczy 2

% dochodów, to w kolejno następującym roku obrachunkowym należy go zredukować do tej wartości. Jeżeli wymaga tego sytuacja gospodarcza, Zgromadzenie Federalne w drodze rozporządzenia może przesunąć termin najwyżej o dwa lata. W pozostałym zakresie postępowanie odbywa się zgodnie z ust. 4-8.

10. Niniejsze postanowienie obowiązuje do czasu zastąpienia go przez prawnokonstytucyjne środki ograniczania deficytu i zadłużenia.

13. Przepis przejściowy do art. 128 (Okres pobierania podatków)

Uprawnienie do pobierania bezpośrednich podatków federalnych jest ograniczone do końca 2006 r.

14. *Przepis przejściowy do art. 130 (Podatek od wartości dodanej)*

1. Do czasu wejścia w życie ustawy o podatku od wartości dodanej Rada Federalna wydaje przepisy wykonawcze. Do przepisów wykonawczych odnoszą się następujące zasady:

a. Podatkowi podlegają:

1. dostawy towarów i usług, które odpłatnie (łącznie z użyciem na potrzeby własne) wykonuje przedsiębiorstwo w kraju:

2. wwóz towarów.

b. Od podatku, bez prawa do odliczenia podatku wliczonego przez dostawców do rachunku, są wyłączone:

1. świadczenia realizowane przez pocztę szwajcarską w ramach zastrzeżonych sobie usług, z wyjątkiem przewozu osób;

2. świadczenia w zakresie służby zdrowia;

3. świadczenia w zakresie pomocy społecznej i bezpieczeństwa socjalnego;

4. świadczenia w zakresie wychowania, nauki oraz opieki nad dziećmi i młodzieżą;

5. świadczenia kulturalne;

6. obrót ubezpieczeniowy;

7. obroty w zakresie obrotu pieniężnego i kapitałowego, z wyjątkiem zarządu majątkiem i spraw inkasa;

8. przekaz, wynajem na czas nieokreślony oraz dzierżawa gruntów;

9. zakłady, loterie i inny gry hazardowe;

10. usługi, które organizacje nieprowadzące działalności zarobkowej świadczą swoim członkom za określoną w statucie składkę.

11. dostawy stosowanych jako takie w kraju urzędowych znaków wartościowych. Dla zachowania neutralności konkurencji i uproszczenia pobierania podatku może być dopuszczone dobrowolne opodatkowanie od obrotów wymienionych w tych punktach z prawem do odliczenia podatku wliczonego przez dostawców do rachunku.

c. Zwolnione są od podatku, z prawem do odliczenia podatku wliczonego przez dostawców do rachunku:

1. wywóz towarów i usług świadczonych za granicą;

2. usługi związane z wywozem lub przewozem towarów.

d. Od obowiązku podatku z tytułu obrotów w kraju są wyłączone:

1. przedsiębiorstwa o podlegającym rocznemu opodatkowaniu obrocie całkowitym w kwocie nie wyższej niż 75 000 franków;

2. przedsiębiorstwa o podlegającym rocznemu opodatkowaniu obrocie całkowitym w kwocie nie wyższej niż 250 000 franków, o ile należność podatkowa, po potrąceniu podatku obrotowego wliczonego w rachunki dostawców, regularnie nie przekracza 4 000 franków rocznie;

3. rolnicy, leśnicy i ogrodnicy, którzy dostarczają produkty wyłącznie z własnego gospodarstwa oraz handlarze bydłem;

4. artyści, malarze i rzeźbiarze za tworzone przez nich osobiście dzieła sztuki.

Dla zachowania neutralności konkurencji i dla uproszczenia pobierania podatku może być dopuszczone dobrowolne opodatkowanie od obrotów wymienionych w tych punktach z prawem do odliczenia podatku wliczonego przez dostawców do rachunku.

e. Podatek wynosi:

1. 2,0 % od dostaw lub wwozu następujących towarów, które Rada Federalna może dokładniej określić:

- wody w wodociągach,

- artykułów żywnościowych i napoi, z wyjątkiem napojów alkoholowych,

- bydła, drobiu, ryb,
- zboża,
- nasion, sadzonek bulwiastych i cebulkowatych, żywych roślin, sadzonek, pędów oraz kwiatów ciętych oraz gałązek, także przywiązanych do bukietów, wieńców i temu podobnych,
- pasz, kiszzonek, podściółek, nawozów i środków ochrony roślin,
- leków,
- gazet, czasopism, książek i innych druków w rozmiarze podlegającym określeniu przez Radę Federalną;

2. 2,0 % od usług zakładów radiowych i telewizyjnych, o ile nie mają one komercyjnego charakteru;

3. 6,5 % od dostaw i wwozu innych towarów oraz od wszystkich innych podlegających podatkowi od usług.

f. Podatek będzie obliczony od zapłaty; przy braku zapłaty oraz przy wwozie miarodajna jest wartość towarów lub usług.

g. Podatkami są obciążeni:

1. podatnicy, którzy dokonują obrotu podlegającego podatkowi;

2. odbiorcy usług, pochodzących z zagranicy, o ile ich obrót całkowity przekracza rocznie 10 000 franków;

3. zobowiązani do opłat celnych lub zgłoszenia celnego, wwożący towar.

h. Na podatniku ciąży podatek od obrotu podlegającego opodatkowaniu; o ile wykorzystuje on dostarczone mu towary lub usługi dla obrotów podlegających opodatkowaniu w kraju lub za granicą, to może on w podatkowym rozliczeniu od podatku, do którego jest zobowiązany, odliczyć następujące podatki wliczone w rachunkach dostawców:

1. te, które inni podatnicy przesunęli na niego oraz

2. te, które zostały uiszczone za przywóz towarów lub sprowadzenie usług z zagranicy;

3. 2,0 % ceny surowców, które nabył z nie podlegającego opodatkowaniu gospodarstwa zgodnie z literą d pkt 3.

Od wydatków, które nie mają handlowego charakteru, nie przysługuje prawo odliczenia.

i. Podatek i odliczenia będą rozliczane w zasadzie kwartalnie.

k. W celu opodatkowania obrotu złotymi monetami i czystym złotem oraz towarów, które już podlegają szczególnym obciążeniom skarbowym, mogą być wydane odrębne przepisy.

l. Można zarządzić uproszczenia, o ile nie spowoduje to istotnych skutków ani dla dochodów podatkowych ani dla konkurencji, i o ile na skutek tego rozliczenia podatkowe nie okażą się dla innych podatników nadmiernie uciążliwe.

m. Oszustwa podatkowe i zagrożenia uszczupleniem wpływów podatkowych będą karane odpowiednio do pozostałego prawa karnego podatkowego.

n. Przewidziane w art. 7 ustawy federalnej o wykroczeniach szczególne regulacje dotyczące karalności działalności gospodarczej mogą mieć zastosowanie w sprawach, w których może być brana pod uwagę kara pieniężna nie przekraczająca 5 000 franków.

2. W ciągu pierwszych pięciu lat po wprowadzeniu podatku od wartości dodanej przeznaczy się 5 % zysku rocznie z tego podatku na obniżenie premii w ubezpieczeniach zdrowotnych na rzecz podatników niższych klas podatkowych. Zgromadzenie Federalne postanowi, w jaki sposób udział w podatku od wartości dodanej związany z tym celem ma dalsze zastosowanie po upływie tego terminu.

3. Federacja może, za usługi turystyczne świadczone w kraju, ustalić ustawowo niższe stawki podatku od towarów i usług, o ile z usług tych w znacznym wymiarze korzystają cudzoziemcy i wymaga tego konkurencyjność [3].

4. Uprawnienie do pobierania podatku od towarów i usług jest ograniczone do końca 2006 r.

15. *Przepis przejściowy do art. 131 (Podatek od piwa)*

Do czasu wydania ustawy federalnej podatek od piwa będzie pobierany według dotychczasowego prawa.

16. *Przepis przejściowy do art. 132 (Udział kantonów w podatku rozliczeniowym)*

Do czasu nowej regulacji wyrównania finansowego między kantonami udział kantonów w dochodzie z podatku rozliczeniowego wynosi 12 %. Jeżeli stawka podatku rozliczeniowego przekracza 30 %, udział kantonów wynosi 10 %.

II

1. Konstytucja Federalna Konfederacji Szwajcarskiej z dnia 29 maja 1874 r. zostaje uchylona.

2. Następujące przepisy Konstytucji Federalnej, które należy przenieść do prawa ustawowego, obowiązują nadal do czasu wejścia w życie odpowiednich przepisów ustawowych:

a. Artykuł 32^{quarter} ust. 6 [4]

Prowadzenie handlu domokrażnego i wędrownego napojami spirytusowymi jest zakazane.

b. Artykuł 36^{quinquies} ust. 1 zd. pierwsze, zd. drugie do ostatniego i ust. 4 zd. drugie [5]

1. Federacja pobiera opłatę za korzystanie z dróg krajowych pierwszej i drugiej klasy od krajowych i zagranicznych pojazdów silnikowych i przyczep o łącznej wadze 3,5 t w kwocie 40 franków.

2. ..Rada Federalna może zwolnić określone pojazdy od opłat i ustalić regulację specjalną, w szczególności dla ruchu pojazdów w obszarze granicznym. Przy tym pojazdy zarejestrowane za granicą nie mogą być traktowane lepiej niż szwajcarskie. Rada Federalna może przewidzieć kary pieniężne za wykroczenia. Kantony pobierają opłaty od pojazdów zarejestrowanych w kraju i nadzorują przestrzeganie przepisów przez wszystkie pojazdy.

4. ..Ustawa może rozciągnąć opłatę na dalsze kategorie pojazdów, jeżeli nie podlegają one opłatom od samochodów ciężarowych.

c. Artykuł 121bis ust. 1, 2 i ust. 3 zd. pierwsze i drugie [6]

1. Jeżeli Zgromadzenie Federalne uchwali projekt przeciwny, uprawnionym do głosowania zostaną przedstawione na tej samej karcie do głosowania trzy pytania. Każdy uprawniony do głosowania może bez ograniczenia oświadczyć:

1. czy woli inicjatywę ludową od obowiązującego prawa;

2. czy woli projekt przeciwny od obowiązującego prawa;

3. który z dwóch projektów powinien wejść w życie w sytuacji, gdy naród i kantony przedłożą oba projekty nad obowiązujące prawo.

2. Dla każdego pytania bada się oddzielnie osiągnięcie większości bezwzględnej. Pytania, na które nie udzielono odpowiedzi nie będą brane pod uwagę.

3. O ile zostaną przyjęte zarówno inicjatywa ludowa, jak i projekt przeciwny, rozstrzyga wynik odpowiedzi na trzecie pytanie. W życie wejdzie ten projekt, który na to pytanie osiągnął większość w głosowaniu ludowym i w głosowaniu w kantonach.

III

Zmiany Konstytucji Federalnej z 29 maja 1874 r. zostaną przez Zgromadzenie Federalne formalnie dostosowane do nowej Konstytucji. Odpowiednia uchwała nie podlega referendum.

IV

1. Uchwała niniejsza zostaje przedstawiona narodowi i kantonom pod głosowanie.

2. Zgromadzenie Federalne określa datę wejście w życie [7].

Przypisy:

[1] Pojęcie "generał" (nazwa historyczna) oznacza głównodowodzącego federalną armią szwajcarską. Wybiera go Zgromadzenie Federalne w sytuacji, gdy ze względu na ochronę neutralności lub niezawisłości kraju, zachodzi potrzeba zarządzenia powszechnej mobilizacji lub jest ona zarządzona (przyj. tłum.).

[2] Specyficzne określenie, w tekście niem. stanowiącym podstawę przekładu: "Stabstelle", w tekście franc. "l'etat-major", w tekście wł. "lo stato maggiore", przetłumaczone jako "placówka sztabowa", określa nie tylko pozycję i funkcje tego organu, który ma spełniać rolę sekretariatu Rady Federalnej, ale także wielorakie funkcje informacyjne, planistyczne, przygotowawcze, organizacyjne, koordynacyjne i kontrolne (BBl 1997 nr 1, s. 409), (przyj. tłum.).

[3] Z tej kompetencji ustawodawca uczynił użytek; zob. uchwała federalna z dnia 22 marca 1996 r. o specjalnych stawkach podatku od wartości dodanej za usługi noclegowo-hotelowe (AS 1996 2379). Po tym stawka specjalna za usługi noclegowo-hotelowe od 1 października 1996 r. wynosi 3% i obowiązuje do dnia 31 grudnia 2001

r.

[4] Art. 96.

[5] Art. 70 ust. 2.

[6] Art. 129 ust. 6.

[7] Zgromadzenie Federalne w dniu 28 września 1999 r. przyjęło uchwałę o wejściu w życie Konstytucji Federalnej z dniem 1 stycznia 2000 r. (BBI 1999 7948); (przyp. tłum).

(Publikacja: 08-11-2003)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2894>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl